

Junior sokol

speciál časopisu SOKOL

5/2008

V životě mi nejvíce záleží...

Na smutku,
abych štěstí rozpoznala.
Na štěstí,
abych se časem pousmála.
Na lásce,
ta štěstí umí brát.
Na něm,
na tom, co mě naučil milovat.

Karolína Winterligová,
8.A Základní škola,
Benátky nad Jizerou,
Husovo nám.

Výsledky soutěže

Víte, kde se v České republice ve volné přírodě sokol vyskytuje? To byla soutěžní otázka, kterou jsme vám položili v březnovém Junior Sokolu.

Správně odpověděli ti, kteří uvedli alespoň část z těchto míst: Český ráj, Kokořínsko, České Švýcarsko, Jizerské a Lužické hory, Krkonoše, Šumava, skalní města Broumovska. To jsou místa, kde se sokol vyskytuje především. Ale protože se vypuštění sokolů do volné přírody zdařilo, a tak se lze zřejmě se sokolem setkat – zatím asi spíše ojediněle – i v dalších oblastech.

Všechny došlé odpovědi byly správné, a tak jsme z nich vylosovali tři výherce, jimiž jsou:

Jaroslav Korpáš, Stráž pod Ralskem; Renata Šalátová, Cheb; Barbora Petrtýlová, Praha.

Protože odpovědi zase nepřišlo příliš mnoho (necelá dvacítká) zasíláme i ostatním drobnou upomínku jako poděkování za účast v soutěži.

OBSAH

věda = technika

- Klepem sem, klepetem tam** 2
aneb Pěstujeme raky
Kulík, Dulík a Bubík 2
už to ví

hrajeme si (nejen) s češtinou

- Tip na prázdniny:** 3
Hračkobrání
Povídka:
Zápis z Moničina deníku 3

pro šikovné ruce a hlavu

- Šikovné ruce** – Lampa z parafínu 4
Sokolská Encyklopedie 4
Kurs Morseovy abecedy 4

Zelený panelák – výlet do „Švýcar“

Jmenuje se pajasan žlznatý, ale říkáme mu Zelený panelák. To proto, že tento vzrostlý strom poskytuje i v centru Prahy bydlení řadě nájemníků z živočišné říše. Postupně je navštívíme. Tentokrát jsme se ale ze Zeleného paneláku vydali na výlet – až do Českého Švýcarska, abychom navštívili sokola stěhovavého. Průvodcem nám byl Pavel Benda, vedoucí Chráněné krajinné oblasti Labské pískovce.

foto Václav Šojka

Každá oblast si hledá svůj symbol, který ji charakterizuje a prezentuje. Pro oblast Českého Švýcarska bychom asi marně hledali vhodnější druh než je sokol stěhovavý (Falco peregrinus). Druh bezpochyby krásný, majestátný, jeden z nejlepších lovců – svou kořist loví výhradně v letu, nikdy ne na zemi, ale také nelichotivý symbol lidské hlouposti, hamižnosti a bezohlednosti. Toto území patřilo odjakživa do jeho království, vysoké věže a rozsáhlé skalní stěny pro něj představují ideální hnízdiště. Tak tomu bylo přibližně až do 50. let 20. století. Poté nastává v celé střední Evropě prudký pokles stavů, který skončil takřka jeho úplným vymizením. Příčin bylo hned několik – rušení na hnízdištích, odstřel, vybírání mláďat sokolníků a zejména problémy s reprodukci, které byly vyvolány masovým používáním pesticidů v zemědělství. Ty se v tělech ptáků hromadily a pokud nezpůsobily přímo jejich smrt, tak zapříčinily jejich neplodnost či snášení špatných vajíček (např. s velmi tenkou skořápkou, kterou samice při vysezování rozmačkala). Není to poprvé a, bohužel, ani naposledy, kdy člověk svou lehkomyšlností a přezíravostí způsobil vyhubení nějakého druhu. Naštěstí se podařilo zvládnout chov tohoto druhu v zajetí a také vypracovat efektivní metodu jeho vypouštění zpět do přírody. Tak se v různých zemích Evropy začalo opět s jeho vypouštěním (reintrodukcí) zpět na jeho odvěká hnízdiště. Pro naši oblast byl klíčový program znovunavrácení tohoto druhu do oblasti sousedního Saského Švýcarska, při kterém se samozřejmě počítalo s tím, že

se ptáci vrátí i na území Českého Švýcarska. V letech 1989–1996 bylo do volné přírody vypuštěno celkem 77 ptáků, kteří dali základ pro, v současné době, nejsilnější hnízdní populaci tohoto druhu ve střední Evropě (v současné době pro českou i německou část pískovců cca 20 párů). Díky úspěšným hnízdním část mláďat opouští naše území a přirozeně osidluje další území. To, co člověk tak lehkomyšlně zničil, se naštěstí podařilo zachránit a znovuoobnovit.

Se znovuoobnovením takto významného a vzácného druhu přichází také velká zodpovědnost za udržení a další rozvoj této populace. Není náhodou, že sokol stěhovavý patří mezi nejoblíbenější druhy chované sokolníky a také mezi velmi výhodný obchodní artikl. Všichni jste určitě zaznamenali zadržení a následné odsouzení českého „sokolníka“, který vykrádal na Slovensku hnízdo vzácného orla skalního. Bohužel, není to ojedinělý případ a hnízda vzácných druhů dravců a sov se vykrádají i v Čechách. Proto byla Správa Národního parku České Švýcarsko a Správa Chráněné krajinné oblasti Labské pískovce nuceny hned od samého začátku hlídat sokolí hnízda před zloději. Část hnízd je hlídána přímo profesionálními strážci národního parku a část je střežena zejména ve spolupráci s ekologickou organizací Děti Země. Ta zajišťuje dobrovolníky, kteří bez jakéhokoliv nároku na odměnu hlídají hnízda často ve velmi náročných podmínkách. Za to jim patří dík a obdiv. Spolupracujeme také s Policií České republiky. Bezprostřední vyhubení sokolu stěhovavému již nehrozí a Správa Národního parku udělá vše pro to, aby zdejší populace i nadále prosperovala. Druhá šance na záchranu sokola stěhovavého se již nemusí naskytnout!

Klepetem sem, klepetem tam Aneb Pěstujeme raky

foto internet

Sladkovodní raky najdeme snad na všech kontinentech s výjimkou Afriky. Nemusíte být však odkázáni jen na čekání u potůčku a řek, abyste ho mohli spatřit. Můžete si ho i lehce pořídit přímo domů do obýváku. Stačí mít jen správné akvárium, vědět, co má rád, a co je nejdůležitější ... mít ho rádi.

Pro chov raků se používají stejná akvária jako pro chov ryb, tedy skleněná a lepená silikonovým lepidlem. Pod akvárium umístíme měkkou podložku. Pro jednoho raka stačí plocha dna o rozměrech 30x40 cm. Co se týče výšky, stačí 20 cm. Pokud jim ale poskytneme i vyšší nádrž, ve které budou umístěny kořeny a kameny, po kterých mohou raci šplhat, budou vaši vodní miláčci využívat celý prostor. Nedostatek prostoru výrazně zvyšuje agresivitu raků, proto platí, že čím větší akvárium, tím lépe. Akvárium musí mít krycí sklo nebo těsnící kryt, protože raci dobře šplhají, a pokud mají možnost, zcela jistě prchnou. Raci jsou velice citliví na zvýšený obsah dusitanů a čpavku ve vodě, proto by v chovné nádrži nemělo chybět filtrační zařízení. Filtrů existuje několik druhů. O nevhodnějším filtru se poradte buď ve zverimexu, nebo s moudrou knihou. Jakmile se rozhodnete pro raky z tropické oblasti, neměli byste zapomenout na topítko s termostatem, které udrží teplotu vody na požadované výši. Raci z mírného pásma snášejí dobře pokojovou teplotu, a proto topítko nepotřebují. Osvětlení není přímo nezbytné, ale teprve při navícení se můžete kochat jejich nádhernou barevností. Nesmíte ale nádrž přesvítlit, protože raci jsou světloušší. Jako substrát na dno je nevhodnější propraný hrubý písek a štěrky, který sterilizujeme vysušením na přímém slunci.

Z něj nasypeme vrstvu vysokou několik centimetrů, aby rak mohl hrabat. U silně hrabavých druhů, které si v přírodě staví nory, je ideální nasypat substrát do výšky alespoň 15 cm. V žádném případě nenechávejte dno holé. Na písek poházejte větší oblázky a na závěr vybudujte úkryt z velkých kamenů. Můžete do nádrže umístit také akvarijní kořeny. Do akvária je možné samozřejmě umístit také vodní rostliny, ale musíte počítat s tím, že je rak bude požírat a podhrabávat. Raci mají proměnlivou tělesnou teplotu, závislou na teplotě vody. Čím je voda teplejší, tím je i jejich krev teplejší. Jaká voda je pro vašeho miláčka nevhodnější zjistíte buď u chovatelů, v akvaristice nebo opět v moudré literatuře. Záleží na tom, jestli je rak z tropické oblasti nebo mírného pásma.

Dívoci raci přijímají potravu hlavně v noci, záleží ovšem na druhu. V zajetí však většina raků nemá sebemenší problém přejít na režim, který jim určíte. Po určité době přijdou pro krmení i ve dne a někteří se dokonce naučí brát potravu z pinzety nebo ruky. Rak je všežravec, přičemž

většinu potravy tvoří rostliny. Raky můžete krmit vláknitými zelenými řasami, vodními rostlinami, ale i vařenými bramborami, suchým dubovým listím, strouhanou mrkví, krmnou řepou, hráškem, spařeným špenátem, salátem nebo kopřivami. Nespotebvanou potravu je třeba odstranit, protože se ve vodě rozkládá. Mezi jejich živočišnou složku potravy patří například rybí maso a jikry, měkkýši, červi, žížaly, patentky, komáří larvy, buchanky, žábřonožky, perločky nebo hovězí srdce. Pochutnají si rovněž na suchém tabletovém krmivu pro akvarijní ryby. Dospělé raky stačí krmit jednou za dva až tři dny. Pokud se rozhodnete krmit každý den, je důležité raky nepřekrmovat.

(Vybráno z knihy *Chováme sladkovodní raky*, Grada Publishing, a.s.)
-jjk-

SOUTĚŽ

Chodí rak pozadu?

- a) ano
b) ne

c) jen pokud zpozoruje potenciální nebezpečí a instinktivně se stáhne pozadu zpět do úkrytu
Správné odpovědi zasílejte na adresu časopisu Sokol:

Česká obec sokolská - tiskové oddělení
Újezd 450/40
118 01 Praha 1

Nebo e-mailem:

junior.sokol@centrum.cz, redakce@sokol.eu

Tři z vás vyhrají publikaci Chováme sladkovodní raky od nakladatelství Grada Publishing.

Kulík, Dulík a Bubík to už ví

Co tito známí kačeří kluci ví? No přece jak se chovat na internetu. Pochlubili se tím i při letošním Březnu – měsíci internetu. Že nevíte, co Březen – měsíc internetu je? To vždycky v tomto měsíci – letos to bylo již pojednácté – se koná mnoho akcí, které mají pomoci rozšíření a také správnému a dobrému využívání internetu. Letos se mimo jiné hovořilo i o bezpečném internetu.

V dnešní době snad neexistuje odvětví, kde by nebylo zvykem vyhledávat informace pomocí internetu. A jejich množství je vskutku nepřehledné. Víte, že bylo vypočteno, že existuje více než 2,2 miliardy webových stránek? Pokud by je chtěl někdo jen prolistovat, tak by mu i při značné rychlosti jedné stránky za vteřinu nestačilo 70 let. Na internet ale nechodíme jen pro informace, ale také za zábavou, nebo si jen tak popovídat, seznámit se na dálku s někým novým. Někdy ale zapomináme, že i na internetu bychom měli dodržovat nějaké zásady chování. Stejně, jako se při přecházení křižovatky nejdřív rozhledneme, jestli nám nehrozí nějaký karambol, měli bychom se rozhlížet i na internetu, jestli nám nehrozí nějaké nebezpečí.

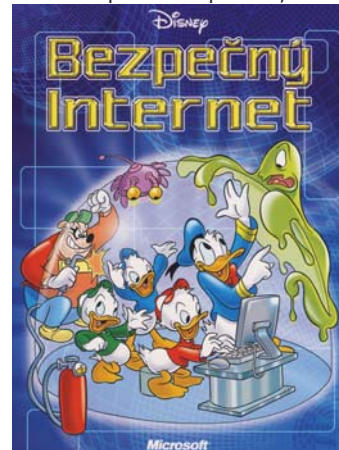
Už slyším, jak někdo namítá: „Jaká nebezpečí na nás mohou na internetu číhat, vždyť vše je přece jenom virtuální, můžeme se odhlásit, počítač můžeme vypnout...“ Už jste ale někdy slyšeli o různých kybernetických rošťácích, pirátech, virech? Právě o nich si povídají Kulík, Dulík a Bubík a to, k čemu došli, shrnuli pánové z počítačové firmy Microsoft do malé knížičky. Prohlédnout si ji můžete i vy na internetové adrese:

<http://www.microsoft.com/cze/onas/charita/binternet.msp>

(Pokud by se ti zdála adresa moc dlouhá nebo by při jejím otvírání byly nějaké problémy, lze jít pomaleji – na stránku:

www.microsoft.com/cze

a pak si v levém sloupci kliknout v nabídce na Domácnosti, kde je tato knížička umístěna.) Na začátku knížička popisuje to, s čím jste se třeba již setkali: „Možná se ti už přihodilo, že jsi narazil na svého vrstevníka, který se na tebe zaměřil, nahnal ti strach a pokaždé se k tobě choval nadřazeně. Bohužel, s těmito blběčky se i na webových stránkách setkáváme dost často. Stejně tak jako je možné na ně narazit třeba ve škole nebo mezi ostatními kamarády, které navštěvuješ, tak i na internetu se může stát, že na podobného kybernetického rošťáka narazíš i v některé chatovací místnosti.“ V knížičce naleznete povídky jak na tyto rošťáky, kreslené počítačové příběhy kačeřího trojlistku, ale také například supertest, slovníček nebo třeba povídky jak brouzdat bez „mořské nemoci“.

Tip na prázdniny: Hračkobraní

2x foto www.hrackobrani.cz

Druhá polovina května je časem, kdy už nám prázdniny posílají první pozdrav: „Pozor! Za chvíli už tady budete. Rychle a dobře se naučit na poslední zkoušení a písemky, aby vysvědčení dopadlo ke spokojenosti vaší a vašich maminek a tatínek, a my vám mohli nabídnout různé odměny v podobě nových zážitků, her, sluníčka a koupání.“ Jestli ještě nemáte přesný plán kam a kdy o prázdninách pojedete, může vám přijít vhod náš tip: Zajedte se podívat na Hračkobraní. Koná se začátkem léta – od 9. do 13. července – na zámku v Kamenici nad Lipou.

Že nevíte, co Hračkobraní je? Je to prázdninový pohodový festival pro celou rodinu, který nabízí svým účastníkům a návštěvníkům přehlídku hraček, výrobků či návrhářů hraček z přírodního materiálu. Ale na festivalu se nemusíte jen dívat na vystavené hračky. Sami pořadatelé říkají, že festival je neformální setkání všech, kteří si ještě nezapomněli hrát...

A tak na programu budou loutková divadelní představení profesionálních i amatérských loutkových divadelních souborů, hudební vystoupení, na nádvoří zámku budete moci navštívit trh s prodejem hraček z přírodního materiálu, na němž zároveň uvidíte, jak se tyto hračky vyrábějí a zdobí. V zámecké herně si budete moci pohrát s hračkami, navrhnout svou hrač-

ku, popřípadě si ji budete moci pokusit i vyrobit z připravených polotovarů. A také budete moci změřit své síly v různých soutěžích jak pro děti, tak i dospělé. Připraveno je již několik soutěžních disciplín: závod v tvoření báboviček z písku na čas (pro děti a maminky), stavba hradu z písku na čas (závodí celá rodina), závod ve

stavění komínu z maxi kostek (závodí celá rodina), závod ve střílení dřevěných špačků (závodí tatínkové), skákání v pytlí (závodí děti i dospělí), chůze na chůdách (dětská i dospělá varianta). Pokud nestihnete hlavní festivalové dny v červenci, nic se neděje – seznámit se s pestrou prezentací vtipných a nápaditých hraček z přírodního materiálu je možné až do září.

Více informací naleznete:

www.hrackobrani.cz

Zápis z Moničina deníku

(pokračování příběhu z č. 3 a 4/2008)

Bylo už po šesté. Monika si místo psaní domácího úkolu z angličtiny psala něco do malého sešitu ve tvrdých růžových deskách. Vždycky se zahihňala a psala dál. Když ji maminka volala na večeri, pečlivě deníček schovala do stolu. Kdyby si to snad někdo přečetl,

to by byl skandál! Deník si začala vést teprve před pár měsíci. Všechny její kamarádky se na ni totiž koukaly dost divně, když se přiznala, že si žádný deníček nikdy nepsal. Postupem času zjistila, že je to docela zábava. Někdy se s holkama domluvily a ve škole si svoje zážitky dávaly navzájem číst.

Po večeri se Monika ke psaní vracela. Mamince řekla, že žádný úkol nemá. No a co, tak dostane černý puntík. Jeden ještě nic neznamena. Teprve kdyby měla tři, dostala by taky pětku. Pak deníček zaklapla a schovala mezi učebnice. Usinala s úsměvem, byla spokojená sama se sebou.

Ráno, když byla už po snídani, jí zbylo ještě trochu času. Řekla, že si jde nahoru zkontrolovat věci do školy, ale místo toho vytáhla deníček a začala psát, co se dnes stalo. Táta, který je dnes vezl do školy autem, na ni dvakrát volal, ať sebou hne. Ve spěchu popadla tašku a vyběhla z pokoje.

Maminka s povzdechem koukla na hodiny. Už bylo skoro deset a ona ještě vůbec nic neudělala. Už zase ji strašlivě bolela záda. S bolestným výrazem vystoupala nahoru

do patra. No jistě, ani jedna z jejích ratolestí si neustlala. Říkala jim to už stokrát, ale oni ji úplně ignorovali. David se někdy aspoň snažil, ale Monice to poslední dobou bylo fuk. Navíc zjistila, že má Monika celý svůj psací stůl pokrytý vrstvou nesmyslů – výstřižky z časopisů, obrázkem nedodělaného křiklavého srdce, gumičkami a sponkami do vlasů, papírky od bonbónů... A na samém vrcholu maminka zahlédla otevřený sešit ve tvrdých deskách počmáraný růžovými písmeny. Jen tak zběžně nahlédla dovnitř a zahlédla Milý deníčku. Nezkrotila svou zvědavost a zatoužila dozvědět se, co prožívá její pubertální dcera...

Milý deníčku,

dneska na mě máma zase řvala už ráno když jsem vstala. Normálně sem snídala ale jí se zase nelíbilo, že nemám ustlanou postel ale co bych to furt stlala když jdu zase večer spát. Tak na mě vyjela že jsem drzá a že mám nejhorší vysvědčení co jsem kdy měla že i David má lepší. No a co, myslím si, že dobrý známky maj akorát šprti a to já nejsem. Dneska ve škole jsme psali diktát a byl strašně těžkej nevim, proč nám ho dává tak těžkej. A taky že jo mám z něj 4. Učitelka si mě pak volala že prej si to musím někdy opravit, jinak budu mít špatný vizo na konci roku. A taky že jsem se změnila. Co furt všichni maj????!! Nejhorší to bylo na tělocviky kdy jsem musela bejt v jednom družstvu s tím Vietnamcem. Mě vybíje ná jde, ale on to pořád hrozně kazil. Neumí ani chytit míč. Řekla jsem všem aby mu nenahrávali, ale učitelka to slyšela a pak mi dala poznámku. Nechápu za co, ta KRÁVA si na mě zasedla i holky říkaly, že si toho všimly. Je to všechno jenom kvůli němu. Skamarádil se s Petrem a myslí si, že může se všema. Pak byl konečně konec. Holky navrhly jít na zmrzlinu a tak jsem šla s nima. Ale neměla jsem moc peněz, a tak mi musela Rendy

půjčit. Ale co, příště ji zase pozvu já když půjdem. Doma normální až na to, že se mi nechtělo dělat anglinu stejně je to nanic a moc těžký. Musím teď jít na večeri tak pá za chvíli. Večeře byla pěkně hnusná! Ale musela jsem to sníst aby se neřeklo. Davidovi to určitě chutnalo, ale komu by chutnaly brambory a k tomu sekaná! Rendy říkala, že mají třeba i hranolky, my je nikdy nemáme. Bylo to jak pro psa určitě zbytek od oběda co měl táta. Ale všem to chutnalo jenom mě ne. Chtěla jsem jít večer chvíli na počítač abych si psala s holkama na icq ale byl tam David a hrál něco. Tak jsem se musela dívat na televizi, že prej si stejně počítač nezasloužím. Tak, milý deníčku to je pro dnešek všechno možná budu mít čas chvíli ráno. Dobrou noc.

Milý deníčku

je teď ráno za chvíli musím do školy. Ale tohle sem prostě napsat MUSÍM! Chtěla jsem vyzkoušet máminu linku na oči ale ona mi řekla, že to vypadá strašně! A donutila mě, abych si to smyla. Musím příště jít rychle aby si toho nevšimla. Táta na mě volá tak asi budu muset jít. Stejně je to voprz ale co nadělám, protože jsem si vždycky myslela, že.

Maminka vyčerpaně klesla na dceřinu postel. Z toho, co si přečetla, jí bylo do pláče. Ani nepátrala, proč poslední zápis končí uprostřed věty. David říkal, že mají nového spolužáka, a mluvil o něm docela přátelsky. Netušila, že je Monika taková slepice... Pak se skutečně rozbřečela. Nejvíc ji ranila slova o večeri. Takže její dceři to připadalo jako jídlo pro psa? A že to bylo hnusné? No dobře, když jídlo pro psa, a když hnusné, tak dneska teprve uvidí!

Zuřivě si otřela oči a praskla tím deníkem na stůl. (pokračování příběhu příště)

Lenka Khýrová, 17 let, Sokol Dvůr Králové

Folklor

Folklor (z anglického folk lore – lidové znalosti) je označení pro projevy lidové kultury, které se zachovávají na určitém území po předcích. Jsou to především přísloví, hádanky, vyprávění, pohádky, legendy, říkanky (pořekadla), lidové písničky, balady, zvyky, tance, lidová řemesla aj. Folklorní obřady nebo zvyky se často týkají buď sociálních obřadů v průběhu roku (dožínky, posvícení, Vánoce, Velikonoce), nebo sociálních obřadů v průběhu lidského života (narození, svatba, pohřeb). Folklor se projevuje i v hmotném vyjádření – jako malířství, architektura, rukodělné výrobky, textil, šperky, oblékání nebo i gastronomie. Pokud mluvíme o českém či moravském folklóru, máme na mysli lidovou slovesnost, obřadnost, divadlo, písně, hudbu, tanec, hry a v neposlední řadě také dětský folklor. Všechny tyto zvyky se předávají z pokolení na pokolení a dodnes se s nimi můžete seznámit na folklórních festivalech, které se konají po celý rok. Nezapomenutelným zážitkem a asi nejznámějším folklorní akcí roku je Jízda králů ve Vlčnově. Folklor má své nezastupitelné místo i v sokolské činnosti. V České obci sokolské bylo koncem roku 2007 registrováno zhruba dvě desítky folklorních souborů. K nejznámějším z nich patří Soubor písní a tanců Josefa Vycpálka či ostravský folklorní soubor Odra.

Šerm

Šerm je bojový sport, při němž se zápasí na dlouhém úzkém prostoru, který připomíná můstek, na tzv. šermířské dráze, neboli planši (planche). Dva soupeři se snaží zasáhnout toho druhého bodnou nebo sečnou zbraní. Šermuje se s následujícími druhy zbraní: šavle, kord a fleret. K bodným zbraním patří fleret a kord, šavle je zbraň bodná i sečná. Každý kontakt s určitými stanovenými oblastmi těla se počítá jako zásah. Vyhrává ten, kdo jako první třetí soupeře stanoveným počtem zásahů. Podíváme-li se do historie, vešel šerm z tréninku na souboje s mečem ve válkách. Forma sportovního šermu se zbraní existovala už velmi dávno ve východní Asii. Již v dobách antiky existovaly šermířské školy a v Římské říši za Augusta organizovala mládež šermířské souboje jako podívanou. Šerm se postupně stal módou, nejdříve v Itálii, poté ve Francii. Roku 1570 ustanovil Francouz Henri Saint Didier většinu šermířských odborných výrazů, které se používají dodnes. Šerm patří k prvním olympijským disciplínám už od olympiády v Athénách v roce 1896. Šerm nesmí chybět ani v České obci sokolské – podle evidence ke konci roku 2007 zde bylo registrováno 15 oddílů tohoto sportu, v nichž bylo 393 členů.

Šikovné ruce – Lampa z parafínu

Po staletí se lidstvo snažilo polapit plamen. Polapte svůj plamen do vlastnoručně vyrobené lampy. Jak ale na to? Stačí jen dodržet správný postup.

Pomůcky: nádoba na vodní lázeň, vyšší hrnec nebo plechovka, lopatka na palačinky, špičatý ostrý nůž, naběračka, forma na lampu, rukavice, pracovní oděv

Materiál: 3,5–4 kg parafínu, barvívko, stearín, stolní olej

Ve vodní lázni rozpustíme asi 3,5–4 kg (objem zvolené formy je 3 litry) bílého nebo barevného parafínu. Musíme mít tolik materiálu, aby zaplnil celou formu. Po dokončení by mělo zůstat asi 2–3 kg parafínu. Formu vytřeme stolním olejem. Rozpuštěný parafín vlijeme naběračkou do formy asi 1–2 cm pod okraj

a necháme chladit při pokojové teplotě zhruba 1–2 hodiny. Při práci s parafínem platí pravidlo, že příliš prudké zchlazení může způsobit popraskání stěn nebo celého výrobku. Jakmile se vytvoří na povrchu hladina a podél stěn formy škrálop o síle cca 0,7–1 cm, odkrojíme opatrně nožem vrchní část zatuhlého parafínu kolem celého obvodu formy, a to ve stejné vzdálenosti. Škrálop přeneseme pomocí lopatky na palačinky do vyprázdněné plechovky a do stejné nádoby vylijeme parafín z vnitřku formy. Po vnitřních stěnách lampy stéká horký parafín, proto chvíli počkáme a ještě jednou vylijeme. Je lepší, pokud dno lampy není moc silné, světlo čajové svíčky je pak působivější. Polotovar lampy necháme ve formě vychladnout asi 1,5–2 hodiny a poté formu otočíme dnem vzhůru a několika prudšími kývavými pohyby lampu vyklepeme. Po vyklepnutí je horní okraj korpusu nesourodý a potřebuje začistit. Nahřejeme proto žehličkou na měkké podložce vrstvu novin, korpus otočíme dnem vzhůru a krouživým

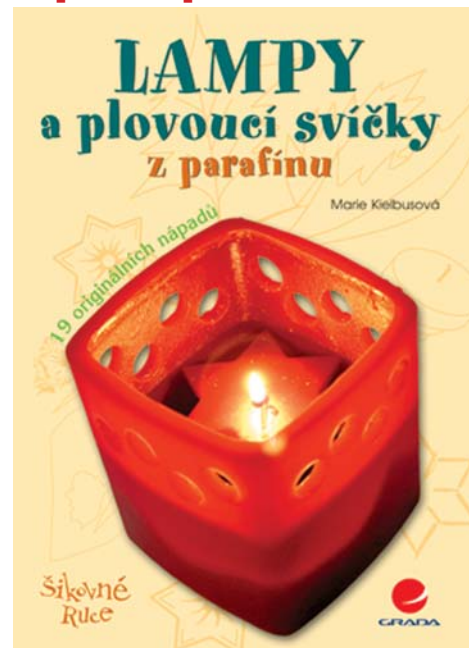
posunováním po teplých novinách postupně odtaje nadbytečný parafín, který se vsáknou do novin. Postup několikrát opakujeme a znečištěné noviny vyměňujeme za čisté. Ještě, když je horní okraj teplý, opravíme nerovnosti povrchu stěny lampy těsně pod horním okrajem. Pokud jsou některé části stěny lampy matné, vyleštíme je zlehka flanelovým hadříkem,

a to vždy jedním směrem. Střih na tvar dna zhotovíme obtažením dna formy na čtvrtku a vystřížením. Z bílého třívrstvého ubrousku vystříháme podle střihu tvar dna a nalepíme na dno lampy lepidlem na svíčky. Střih na dno lampy můžeme o 1–2 mm zmenšit, protože ubrousek se po navlhčení mírně roztáhne. Lepidlo nanášíme na povrch ubrousku, nikoli na povrch lampy a postupujeme od středu do krajů. Lepidlo po zaschnutí zprůhlední a ubrousek se stane neviditelným. Do lampy vložíme whiskovou sklenici s vyšším dnem se zapálenou čajovou svíčkou. Čajovou svíčku nikdy nedáváme do lampy samotnou bez skleničky.

se stane neviditelným. Do lampy vložíme whiskovou sklenici s vyšším dnem se zapálenou čajovou svíčkou. Čajovou svíčku nikdy nedáváme do lampy samotnou bez skleničky.

se stane neviditelným. Do lampy vložíme whiskovou sklenici s vyšším dnem se zapálenou čajovou svíčkou. Čajovou svíčku nikdy nedáváme do lampy samotnou bez skleničky.

se stane neviditelným. Do lampy vložíme whiskovou sklenici s vyšším dnem se zapálenou čajovou svíčkou. Čajovou svíčku nikdy nedáváme do lampy samotnou bez skleničky.

posunováním po teplých novinách postupně odtaje nadbytečný parafín, který se vsáknou do novin. Postup několikrát opakujeme a znečištěné noviny vyměňujeme za čisté. Ještě, když je horní okraj teplý, opravíme nerovnosti povrchu stěny lampy těsně pod horním okrajem. Pokud jsou některé části stěny lampy matné, vyleštíme je zlehka flanelovým hadříkem,

nerovnosti povrchu stěny lampy těsně pod horním okrajem. Pokud jsou některé části stěny lampy matné, vyleštíme je zlehka flanelovým hadříkem,

a to vždy jedním směrem. Střih na tvar dna zhotovíme obtažením dna formy na čtvrtku a vystřížením.

Z bílého třívrstvého ubrousku vystříháme podle střihu tvar dna a nalepíme na dno lampy lepidlem na svíčky. Střih na dno lampy můžeme o 1–2 mm zmenšit, protože ubrousek se po navlhčení mírně roztáhne. Lepidlo nanášíme na povrch ubrousku, nikoli na povrch lampy a postupujeme od středu do krajů.

Lepidlo po zaschnutí zprůhlední a ubrousek se stane neviditelným. Do lampy vložíme whiskovou sklenici s vyšším dnem se zapálenou čajovou svíčkou. Čajovou svíčku nikdy nedáváme do lampy samotnou bez skleničky.

Junior Sokol redakčně připravuje: Jana Janovská ● **Kresby:** Monika Kvasničková
● Junior Sokol je nedílná speciální část časopisu SOKOL.
● e-mail: junior.sokol@centrum.cz

